

Ob 65-letnici ustanovitve Slavističnega društva Slovenije

Letos je minilo 65 let od ustanovitve Slavističnega društva Slovenije. V počastitev te obletnice je 7. junija leta 2000 predsednik Republike Slovenije gospod Milan Kučan sprejel Upravni odbor Slavističnega društva Slovenije in častne člane društva. Čestitkam ob jubileju se pridružuje tudi uredništvo Jezika in slovstva. Ob tej priložnosti objavljamo nagovor predsednika Republike Slovenije.

*

Slovenščina je sodoben in živ jezik, sposoben sprejeti izzive prihodnosti

Spoštovani,

v veliko zadovoljstvo mi je, da vas lahko pozdravim ob 65-letnici vašega stanovskega društva. Društvo si je ob svojem nastanku še v kraljevini Jugoslaviji naložilo zahtevno nalogo, da bo skrbelo za slovenski jezik v šoli in v družbi nasploh, še posebej v vseh prostorih življenjskega bivanja Slovencev. Zavzelo se je za uveljavljanje in tudi za usposabljanje slovenščine ter se s tem trajno zavezalo slovenstvu in narodovi prihodnosti. Svoje poslanstvo je Društvo ves čas opravljalo vztrajno in požrtvovalno. Postavljalo si je visoke ambicije in visoka profesionalna merila. Spodbujalo je znanstveno raziskovanje slovenskega jezika in književnosti, svoje vedenje in znanje je s svojimi publikacijami in strokovnimi srečanji dajalo tudi drugim.

Vodilo ustanovnih članov je ostajalo nespremenjeno tudi v časih preizkušenj, ki jim je bila slovenščina izpostavljena. Vi najbolj veste, kaj pomeni materinščina za narodov obstoj in razvoj. Slovenščina je, tudi zaradi vašega zavedanja o pomenu jezika za duhovno rast človeka in naroda, sodoben in živ jezik, ki je sposoben sprejeti izzive prihodnosti. Bili ste in še zmeraj ste varuhi in ustvarjalci jezika, ker se niste pustili preplaviti politiki. Vaše društvo je trden del civilne družbe že od časov, ko sploh ni bila zaželeno.

Materni jezik je človekova vsebina. Je vsebina posameznikove identitete in narodove identitete, skupnega duhovnega izročila in ustvarjalnosti, brez česar ni samozavestnega odpiranja svetu. Spoznanje o mestu, ki ga ima slovenščina za nacionalno identiteto, nosimo Slovenci s seboj že od časov, ko je eden največjih Slovencev vseh časov Primož Trubar Kranjce, Štajerce, Korošce, Goričane in Istrane prvič nagovoril kot Slovence. Čez meje administrativnih pokrajin jih je nagovoril kot pripadnike iste narodne skupnosti, istega jezika. »Vsem Slovencom Gnado, Mir,

Milost,« je zapisal in postavil temelje slovenski nacionalni zavesti, ki se s kulturo in jezikom, s skupno duhovno dediščino oblikuje v skupno identiteto.

Minili so časi najhujšega in sistematičnega potujčevanja. Danes je slovenščina pred novimi zahtevnimi preizkusi. Ko bo Slovenija vstopila v Evropsko unijo, bo slovenščina eden od enakopravnih uradnih jezikov Evropske unije. V slovenščini bo objavljen ves evropski pravni red. Že samo prevod je velik nacionalni projekt, pri katerem se bo slovenščina ponovno preizkusila kot izrazno in predstavno celovit, suveren jezik slovenskega naroda, ki v svoji materinščini vstopa v informacijsko dobo človeštva. Verjamem, da je ta priložnost ustvarjalni izziv tudi za vas, za Društvo ter za strokovne ustanove.

Res se v jezikovnem pogledu evropska realnost z vsemi jeziki zdi pravi Babilon. Vendar je v tem tudi primerjalna prednost združene Evrope. Evropa se vzpostavlja kot eno od civilizacijskih jeder nove globalne družbe. To ustvarjalno jedro bo svoje moči črpalo iz vseh evropskih kultur in jezikov. Črpalo bo iz kreativnega naboja, iz ustvarjanja in razmišljanja sodobnega Evropejca, tudi slovenskega Evropejca, ki bo svojo idejo znal formulirati v jeziku, s katerim bo bogatil evropske duhovne horizonte in ga ne siromašil z oskubljenimi približki misli in formulacij v tujem jeziku. Tudi zato boljše ali slabše znanje tujih jezikov, na kar smo bili Slovenci vedno ponosni, ne sme krniti priložnosti za rabo slovenskega jezika, nasprotno, ravno to kliče k razvoju jezika, k njegovi veljavi, k naši zvestobi in privrženosti materinščini.

Ni velikih in malih narodov, ni velikih in malih jezikov. So velike in male ideje in je naša zmožnost, da jih izrazimo. Vsi smo na preizkusu ustvarjalnih idej, znanj in širine duha, ki se kaže tudi v odnosu do živosti in prihodnosti maternega jezika.

Ideja združene Evrope je ideja večjezične Evrope, ki se zaveda pomena vseh jezikov za vsakršno ustvarjalnost. Tako tudi ravna. Slovenščine zato ne more ogroziti članstvo Slovenije v Evropski uniji, niti splošna raba enega od svetovnih jezikov za lažje sporazumevanje. Ogrozimo jo lahko le sami. Za slovenščino smo se deklarirano potegovali od prvega političnega programa leta 1848. Obvarovali smo jo v obeh Jugoslavijah. Obvarovali smo jo pred potujčevanjem in izničenjem v času fašizma in nacizma. Z osamosvojitvijo smo dosegli tudi njeno suverenost. Kot nacija smo se konstituirali s slovenskim jezikom in ustvarjanjem v slovenskem jeziku. V združeni Evropi bodo Evropejci spoštovali naš jezik, če ga bomo spoštovali sami. Če mu bomo dajali veljavo, ki mu gre, če bo vsakdo med nami brez zadrege sposoben oblikovati in ustvarjati besedila o temah človeštva novega tisočletja. Če mu bomo pri tem pomagali tudi s sodobnimi tehničnimi orodji, med njimi tudi z računalniško podporo za izražanje v materinščini.

Iz roda v rod zraste tudi jezik. Vi, spoštovani redni in častni člani slavističnega društva, ter Vaši veliki predhodniki ste veliko pripomogli, da je bila ta rast zdrava in plemenita. Hvala vam in najboljše želje za delo, ki Vam ga prinašajo novi časi in novi izzivi.

Milan Kučan

Predsednik Republike Slovenije